

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/194346,Stefan-Grtler-18-XII-1920-28-XII-1946.html>
11.05.2024, 15:42

Stefan Gürtler (18 XII 1920 - 28 XII 1946)

Faszystowska organizacja „Bory”

na ławie oskarżonych

Wszyscy respondenci w sali kina „Bory” w Katowicach, uczestnicy procesu przeciwko członkom faszystowskiej organizacji „Bory” (KFFB) w Katowicach, wyrażali swój sentyment. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja.

Wszyscy respondenci w sali kina „Bory” w Katowicach, uczestnicy procesu przeciwko członkom faszystowskiej organizacji „Bory” (KFFB) w Katowicach, wyrażali swój sentyment. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja.

Faszystowska organizacja „Bory”

na ławie oskarżonych

Wszyscy respondenci w sali kina „Bory” w Katowicach, uczestnicy procesu przeciwko członkom faszystowskiej organizacji „Bory” (KFFB) w Katowicach, wyrażali swój sentyment. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja.

Wszyscy respondenci w sali kina „Bory” w Katowicach, uczestnicy procesu przeciwko członkom faszystowskiej organizacji „Bory” (KFFB) w Katowicach, wyrażali swój sentyment. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja.

4 wyroki śmierci w procesie WK „Klimczok”

KATOWICE. W śledztwie...
 Wszyscy respondenci w sali kina „Bory” w Katowicach, uczestnicy procesu przeciwko członkom faszystowskiej organizacji „Bory” (KFFB) w Katowicach, wyrażali swój sentyment. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja.

Międzynarodowa Konferencja

Wszyscy respondenci w sali kina „Bory” w Katowicach, uczestnicy procesu przeciwko członkom faszystowskiej organizacji „Bory” (KFFB) w Katowicach, wyrażali swój sentyment. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja. Wszyscy byli świadkami i słuchali ideologii, do której należała organizacja.

funkcjonariuszy obu zbrodniczych systemów, narodowego socjalizmu i komunizmu.

Rodzice Stefana, polscy Górnoślązacy Szymon (kolejarz) i Zofia, pobrali się w 1911 r. i zamieszkali w Rudzie. Mieli cztery córki i trzech synów. Szymon Gürtler walczył we wszystkich trzech Powstaniach Śląskich i działał w Polskim Komisariacie Plebiscytowym. Za propolską działalność został w maju 1940 r. przez Niemców osadzony w obozie w Dachau, skąd pod koniec czerwca trafił do obozu w Mauthausen-Gusen, a tam 27 października zmarł.

Stefan Gürtler urodził się w 1920 r. w Rudzie. Uczył się w Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych w Katowicach. Z powodu wojny ukończył tę szkołę dopiero w 1945 r. maturą i z tytułem technika drogowego. W czasie wojny pracował jako robotnik w Zabrze w firmach budowlanych i montażowych. Już jesienią 1939 r. w Rudzie wraz z braćmi (starszym Joachimem, klerykiem i młodszym Józefem) wszedł w konspirację: początkowo do grupy harcerskiej i akademickiej Polskie Siły Zbrojne, później - do Związku Walki Zbrojnej. Młodzi prowadzili akcje propagandowe oraz charytatywne. Rudzką organizację Niemcy rozbili we wrześniu 1941 r.: najpierw aresztowali jej przywódcę, ks. Jana Machę, a potem wszystkich braci Gürtlerów. Joachim Gürtler po śledztwie został skazany na karę śmierci i zgilotynowany w więzieniu w Katowicach w nocy z 2 na 3 grudnia 1942 r. Warto o tym przypomnieć, bo podczas głośnej beatyfikacji ks. Machy nie mówiono o tym, że taką samą karę jak on poniosły jeszcze dwie osoby z konspiracji, w tym właśnie jedna z rodziny Gürtler. Stefan Gürtler uszedł z życiem, ale został skazany na dwa i pół roku więzienia. Po przedterminowym zwolnieniu za dobre sprawowanie powrócił do działalności konspiracyjnej (tak samo jak młodszy brat Józef). W AK zajmował się wywiadem i zbierał informacje o ruchu kolejowym, a zwłaszcza o przemieszczaniu się wojsk niemieckich. W sierpniu 1944 r. uciekł przed aresztowaniami do Generalnego Gubernatorstwa, gdzie walczył w 7 Dywizji Piechoty Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK. 29 października został ranny w potyczce pod Michałowem w pow. włoszczowskim i od tej pory przebywał na leczeniu, nie biorąc czynnego udziału w konspiracji.

Na początku 1945 r. wrócił do domu i podjął pracę w Rudzkim Zjednoczeniu Węglowym. Widząc, na czym polega „wyzwolenie” przyniesione przez armię sowiecką postanowił ponownie zaangażować się w pracę konspiracyjną i wiosną 1945 r. nawiązał kontakt z członkami rozwiązanej AK: Pawłem Stopą i Gerhardem Szczurkiem oraz z działającym w Radomsku Stanisławem Sojczyńskim „Warszycem”, który był organizatorem i dowódcą Konspiracyjnego Wojska Polskiego - jednej z podziemnych, antykomunistycznych organizacji. Jesienią 1945 r. Stefan przyjął pseudonim „Tse” i wraz ze Szczurkiem i Stopą zaczął organizować Okręg Śląski KWP. Z biegiem czasu ta organizacja rozwinęła się tak, że była najliczniejszą i najaktywniejszą spośród wszystkich podziemnych grup na terenie województwa śląskiego. Sam Stefan od listopada 1945 r. do końca marca 1946 r. był adiutantem dowódcy Okręgu Śląskiego, Szczurka, od kwietnia walczył w szeregach KWP w powiecie rybnickim i pszczyńskim. Brał udział m.in. w napadzie na posterunek MO w Gorzycach i w wysadzeniu pomnika armii radzieckiej w tej miejscowości w maju 1946 r.

Działalność KWP nie uszła oczywiście uwagi UB, który przy pomocy agentów rozpracował tę organizację. 6 czerwca 1946 r. aresztowano Gerharda Szczurka, któremu ubecy zaproponowali następujący układ: on ujawnia swoich żołnierzy, a UB w zamian gwarantuje im amnestię i bezpieczeństwo. Funkcjonariusze nie mieli zamiaru dotrzymać tej obietnicy, ale niestety Szczurek dał się oszukać; tym sposobem ubecy dotarli m.in. do Stefana Gürtlera. Aresztowano go kilka dni później w Knurowie, a 21 czerwca został osadzony w więzieniu w Katowicach. Śledztwo trwało niecałe dwa tygodnie, a 2 września przedstawiono Stefanowi i pozostałym akt oskarżenia. Zarzucono im próbę obalenia demokratycznego ustroju Państwa Polskiego przez propagandę, terror i dywersję, gromadzenie broni, środków lokomocji, maszyn do pisania i powielaczy, udział w napadach rabunkowych i wspomniane powyżej działania w Gorzycach. Rozprawa zaczęła się 15 października (toczyła się w katowickim kinie „Zorza”, obserwowana przez kilkaset osób), a wyrok zapadł 17 października 1946 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Katowicach z przewodniczącym mjr. dr. Mieczysławem Janickim uznał Stefana Gürtlera winnym i skazał go na karę śmierci, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze oraz przepadek mienia. Prezydent Krajowej Rady Narodowej (czyli samozwańczego parlamentu, opanowanego przez komunistów), sowiecki agent Bolesław Bierut, nie skorzystał z prawa łaski i Stefana Gürtlera rozstrzelano 28 XII 1946 r. w katowickim więzieniu (tym samym, w którym Niemcy zamordowali jego brata Joachima). Pochowano go na cmentarzu w Katowicach-Panewnikach. Kilka tygodni po śmierci Stefana jego mama Zofia poprosiła prokuraturę i więzienie o wydanie rzeczy osobistych syna (ubrania, zegarek), które z pewnością miały dla niej wielką wartość jako pamiątki. Otrzymała odpowiedź, że nic nie dostanie, bo skoro Stefana skazano na przepadek mienia, to wszystkie rzeczy po nim należą do państwa.

W 1950 r. Zofii i Józefowi Gürtlerom w ramach szykan odebrano zasilek „dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego”, który przysługiwał im po mężu Szymonie i bracie Joachimie. Rodzinie przywrócono go w 1956 r.

26 lipca 1991 r. na wniosek członków rodziny Gürtlerów Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu uznał wyrok WSR z 7 października 1946 r. za nieważny.

(na podstawie IPN Ka 107/1, t. 1-6; A. Dziuba, W młynach totalitaryzmów. Tragedia rodziny Gürtlerów [w:] Osoby godne przypomnienia, red. merytoryczny M. Lubina, Ruda Śląska 2008, s. 37-55; T. Kurpierz, Stefan Guertler (1920-1946) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny, tom 2, Kraków-Warszawa-Wrocław 2004, s. 154-157; zeznanie Józefa Guertlera (ur. w 1925 r.) z Katowic, złożone przed OKBZH w Katowicach w dniu 15 grudnia 1967 roku i 16 września 1971 roku [w:] Bohaterowie spod znaku lilijki. Harcerze Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w latach wojny i okupacji hitlerowskiej w świetle zeznań własnych i świadków, Wybór i oprac. A. Szefer, Katowice, s. 123-132;

<http://www.dziennikzachodni.pl/artukul/709417,aniol-zgubil-gurtlerow-fatum-nad-slaska-rodzina-zdjecia,id,t.html>)